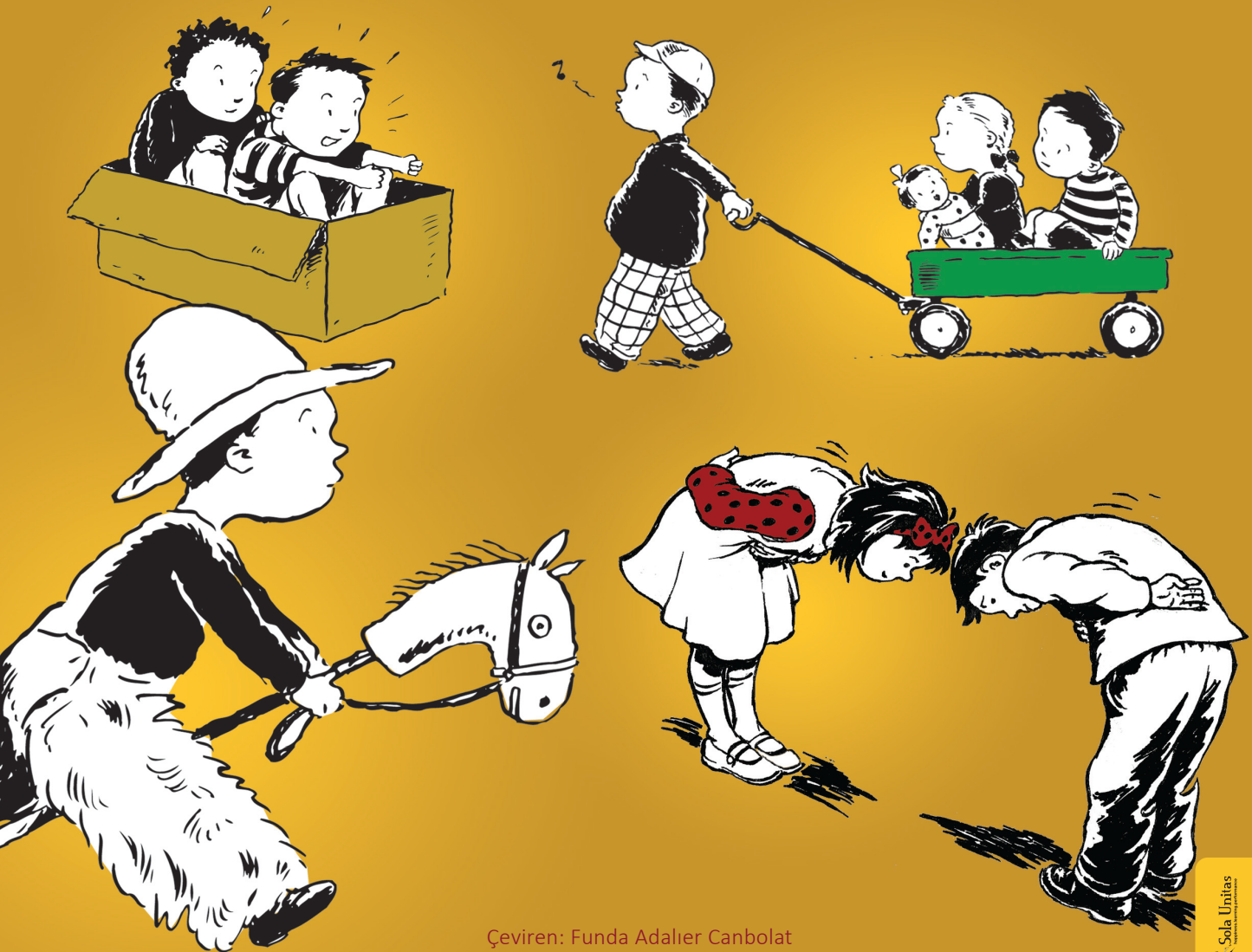

Otizm Spektrumundaki Çocuklarla Drama Uygulamaları

Carmel Conn

Çeviren: Funda Adalier Canbolat

OTİZM SPEKTRUMUNDAKİ ÇOCUKLARLA
DRAMA UYGULAMALARI

Translated from the English Language edition of USING DRAMA WITH CHILDREN ON THE AUTISM SPECTRUM by Carmel Conn, originally published by Taylor & Francis Group. Copyright © Carmel Conn 2019. Turkish translation Copyright © 2023 by Sola Unitas. All rights reserved.

Tüm hakları saklıdır. İngilizce orijinali Taylor & Francis Group, tarafından USING DRAMA WITH CHILDREN ON THE AUTISM SPECTRUM adıyla yayımlanmıştır. Bu eserin çeviri sorumluluğu Sola Koç. Eğ. Dan. Hiz. A.Ş.'ye aittir. Bu kitabın hiçbir bölümü yazılı izin alınmadan kopyalanamaz ya da çoğaltılamaz.

SOLA UNITAS YAYINLARI - SOLA KIDZ

Şakayık Sok. No: 40/8 Kat: 2 Teşvikiye Şişli/İSTANBUL
Telefon: 0212 939 76 52 - E-posta: solaunitas@solaunitas.com
www.facebook.com/solayayinlari
www.twitter.com/solaunitas
www.instagram.com/solaunitasyayinlari
www.instagram.com/solakidz
https://kitap.solaunitas.com

ISBN: 9786256974814

Yayıncı Sertifika No: 45798

1. Baskı: İstanbul 2023

İmtiyaz Sahibi: Umut Kısa

Genel Yayın Yönetmeni: Buket Konur

Editör: Zehra Emre

Çeviren: Fulya Adalier Canbolat

Redaksiyon: Gülnuz Gözübek

Son Okuma: Buket Konur

Mizanpaj: Deniz Tugay

Kapak Uygulama: Özlem Yıldız

Orijinal Adı: Using Drama with Children on the Autism Spectrum

BASILDIĞI YER

Özkaracan Matbaacılık ve Ciltcilik San. Tic. Ltd. Şti.

15 Temmuz Mahallesi Gülbahar Caddesi No: 62/C Bağcılar/İstanbul

Sertifika No: 45469

© Bu kitabın tüm yayın hakları Sola Koç. Eğ. Dan. Hiz. A.Ş.'ye aittir. Yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen hiçbir yolla kopya edilemez, çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.

OTİZM SPEKTRUMUNDAKİ ÇOCUKLARLA DRAMA UYGULAMALARI

Carmel Conn

İÇİNDEKİLER

OTİZM SPEKTRUMUNDAKİ ÇOCUKLARLA DRAMA UYGULAMALARI	7
Önsöz	9
Giriş	11
Bölüm 1: BOŞ ALAN	27
Aktiviteler.....	28
Atmosfer ve Perspektifle Çalışmak.....	33
Renklerin ve şekillerin keşfi.....	35
Zıtlarla çalışmak.....	37
Aynalar	38
Yapılması, söylenmesi ve aranması gereken şeyler	40
Bölüm 2: BASİT GRUPLAR	43
Giriş	43
Aktiviteler.....	44
Başlangıç ve bitiş ritüelleri.....	48
Tüm Grup Aktiviteleri	50
Grupta Çiftli Çalışmalar	53
Güzel Grup İsimleri	54
Bölüm 3: ŞEKİLLENDİRME	57
Giriş	57
Aktiviteler.....	57
Yansıtma	61
Nesneler ve Eylemler ile Hayali Çalışma.....	63
Sesli Anlatım.....	67
Sosyal Sahnelerin Şekillendirilmesi	69
Bölüm 4: DEKOR, KUKLALAR VE KOSTÜM	73
Aktiviteler.....	74
Nesneler ve Özellikleri	79
Nesneler Kullanarak Anlatım Yaratmak.....	81
Kuklalar ile Çalışmak	83
Nesne Olarak İnsanlar.....	85

Bölüm 5: 'BEN'İ KEŞFETMEK.....	89
Giriş	89
Aktiviteler.....	90
Grup Etkileşimi ve Güven.....	94
'Ben' Faktörü	95
Ben'i Hissetmek	98
Benim Sosyal Benliğim	105
Rahatlama.....	108
Bölüm 6: ROL OYNAMA	109
Giriş	109
Aktiviteler.....	109
Çağrı ve Yanıt Isınmaları	113
Gruptaki Rollerini Keşfetmek	114
Günlük Yaşamda Sosyal Rollerini Keşfetme.....	117
Rolden Çıkma.....	122
Bölüm 7: HİKÂYE ANLATMA	123
Giriş	123
Aktiviteler.....	124
İki Parçalı Hikâyenin Isınma Çalışması	128
Üç-Bölümlü Hikâye.....	130
Kim? Nerede? Nasıl?	131
Hikâye Anlatım Yapısı.....	133
Daha Komplike Hikâyeler.....	135
Bölüm 8: DOĞAÇLAMA.....	137
Giriş	137
Aktiviteler.....	138
Bireysel Doğaçlama	142
Eşli Doğaçlama	144
Tüm Grup Doğaçlamaları	146
Forum Tiyatro	148
Doğaçlama İçin Daha Fazla Fikir	150
Bölüm 9: BİTİŞ	153
Giriş	153
Aktiviteler.....	153
Bitiş İçin Aktiviteler	155
Grup Çalışması Bitirme Aktiviteleri	156
Kaynaklar Listesi	159

OTİZM SPEKTRUMUNDAKİ ÇOCUKLARLA DRAMA UYGULAMALARI

Otizm Spektrumundaki Çocuklarla Drama Uygulamaları'nin ikinci baskısı, çocukların öğrenim ve gelişimlerini destekleme, onlara kim oldukları ve kendileri olarak daha etkili bir şekilde işlev görme özgürlüğü verilmesi konularına daha geniş bir açıdan bakmaktadır. Bu yeni baskının odak noktası, otizmliler tarafından ifade edilen öğrenme sonuçlarını, -sosyal dünya hakkında daha iyi anlayış geliştirmek ve günlük durumları daha başarılı bir şekilde nasıl yöneteceğinizi- bilmek üzerinedir.

Bu pratik kaynak kitap, 5-11 yaş arası çocuklarda kullanılmak üzere 150'den fazla etkinlik içermektedir. Yaygın eğitim ve özel eğitim öğretmenleri, konuşma ve dil terapistleri, drama öğretmenleri, oyun çalışanları ve yaratıcı sanat terapistleri için yazılmıştır. Kitap, otizm yelpazesindeki çocuklarla drama kullanımının başkalarıyla birlikte olmak, onlarla iyi hissetme ve güvenin gelişimini destekleyen, keyifli bir şekilde iletişim kurmak için değerli deneyimler sunmaktadır. Ayrıca drama, günlük sosyal durumları yansıtmak ve çocukların sosyal dünya hakkındaki anlayışlarını geliştirmek için zengin bir ortam olarak sunar.

Kitap, tüm çocukların keyif alabileceği drama etkinliklerinin nasıl kolaylaştırılacağına dair bir rehberdir. Vaka çalışmaları fotokopisi alınabilir kaynaklar ile tamamlanmıştır. Otizm spektrumuna çocukları ve akranlarını dâhil etmenin yeni yollarını arayanlar için paha biçilmezdir. Bu pratik kaynağın ikinci baskısı kapsamlı bir şekilde mevcut uygulama ve düşünceler doğrultusunda yeniden güncellendi.

Dr. Carmel Conn, şu anda Güney Galler Üniversitesi'nde sunulan MA SEN/ALN (Otizm) Kurs Lideridir. Carmel, engelliliği kapsayan konularda uzmanlaşmış bir araştırmacıdır. Dergilerde düzenli olarak akademik makaleler yayınlamaktadır.

Önsöz

Otizm Spektrumundaki Çocuklarla Drama Uygulamaları kitabını güncelleme ve gözden geçirme fırsatını memnuniyetle karşıladım. Yayımlanmasından bu yana geçen on yıl içinde, kitap hakkında olumlu geribildirimler aldım. Kitap, okullarda ve diğer ortamlarda çocukları desteklemek ve gruplarla çalışmak için yararlı bir kaynak olduğunu kanıtladı. Kitabın ilk çıktığı dönemde otizm alanında çok gelişme oldu ve bu yeni baskıyı derlerken, orijinal kitabın değişimin yükünü yalnızca otizmlili çocuk olarak görmenin daha kabul edilebilir olduğu bir zamana değindiğinin farkındayım. Bu ikinci baskı, çocukların öğrenimine ve gelişimine verilen desteğin, çocuklara oldukları gibi daha eksiksiz hissetme amacına sahip olması gerektiğine dair daha ilerici görüşle uyumludur. Geniş bir bağlamda ele alındığında, oldukları gibi işlev görebilir, bu işlevlere sahip olabilirler. Bu yeni baskının odak noktası, otizmlili insanlar tarafından ifade edilen öğrenme çıktıları, örneğin, sosyal dünya hakkında daha iyi anlayış geliştirmek, günlük durumları daha başarılı bir şekilde nasıl yöneteceğinizi öğrenmek üzerinedir.

Sosyal deneyim hakkında yüksek sesle görsel düşünmeye izin veren bir araç olarak drama, bu bakımdan oldukça ilgi çekici ve faydalı. Orijinal kitap, etkinliğini kaybetmeyen, yıllar içinde çocuklara hitap eden geleneksel, denenmiş ve test edilmiş drama tekniklerini kullanmıştı. Drama; tüm çocukların bir arada olmanın keyfini yaşamalarına, sosyal deneyimlerle birlikte duygusal temelli deneyimleri paylaşmalarına ve insanoğlunun birçok yolla farkındalık ve anlayış gelişimini desteklemeye olanak tanıyan bir ortam sunmaya devam ediyor.

Bu yeni baskı, aşağıdakileri içeren bir dizi değişiklik sunmaktadır:

- Otizm hakkında mevcut anlayışları, eğitim ve desteğe yaklaşımları ortaya koyan yeni yazılmış bir giriş.
- Otizm spektrumundaki çocuklarla drama uygulamak için gözden geçirilmiş bir gerekçe.
- Çocuklarla kullanım için drama teknikleri hakkında genişletilmiş bilgiler içeren yeni bir “Bu Kitap Nasıl Kullanılır” bölümü.
- Grup hedeflerinin belirlenmesine daha fazla odaklanan oturumlar için gözden geçirilmiş hedefler.
- Planlama, değerlendirme ve gözden geçirmeyle ilgili revize edilmiş rehber.
- Tüm bölümler revize edildi ve bazı bölümler tamamen yeniden yazıldı.
- Yeni drama aktiviteleri eklendi.
- Ekstra fotokopi çekilebilir kaynaklar sağlandı.

Otizm Spektrumundaki Çocuklarla Drama Uygulamaları'nın bu gözden geçirilmiş baskısının, çocukların öğrenimini ve gelişimini desteklemenin daha adil yolları ile otizm ve eğitiminde daha fazla hoşgörüyle i bir katkı olacağı umulmaktadır.

Giriş

Son yıllarda, otizm ve eğitim hakkındaki fikirler, öğrenme ve destek için daha ilerici bir yaklaşıma doğru gelişim kaydederek çocuğun, çevresi ile yaşamındaki insanlar da dâhil olmak üzere etkileşimine daha fazla odaklandı. Çocuğun karşılaştığı herhangi bir zorluk, daha çok kurumsal politikalar, mesleki uygulamalar, inanç sistemleri, sosyal beklentiler ve farklı bağlamlarda işleyen anlayışlar gibi yaşam dünyasındaki yapıların ve ilişkilerin sonucu olarak görülmektedir. Birey için destek, burada meydana gelen değişikliğin bir bireyin yeteneklerini ve onlar için mevcut olan fırsatları etkilemesiyle, ortam içinde ayarlamalar ve uyum gerektirir. Okullarda otizmlı çocukların eğitiminin bu açıdan öğrenmede güçlük veya farklılık yaşayan diğer çocuklardan farkı yoktur.

Otizmlı insanlar tarafından kişisel açıklamalar ve otizm araştırmalarında şimdiye kadar gözden kaçan metodolojilerin uygulanması dâhil olmak üzere otizm hakkında alternatif bilgi kaynakları, bu sosyal engellilik modeline doğru geçişi destekleyen otizm hakkında farklı anlayışların geliştirilmesi anlamına geldi. Otizme dair yeni bakış açıları, otizmi ele alınacak bir problemten ziyade dünyada var olmanın farklı bir yolu olarak görenler, destek hakkında yeni düşünme yollarının ortaya çıkmasına sebep oldu. Daha da önemlisi, fikirler bu destek odağının ne ve kimin olması gerektiği etrafında değişirken, öğrenme ve gelişimin herkes için aynı şekilde var olan normatif bir yolla ilgili olduğu görüşü giderek daha fazla tartışılıyor.

Bu değişikliklerin temel itici güçlerinden biri, otizm hakkındaki anlayışların insan etkileşimi, öğrenme ve daha genel olarak gelişim hakkındaki anlayışlarla daha uyumlu hâle getirilmesini içerir. Örneğin, çocukların öğrenenler olarak eylemliliğe sahip oldukları ve öğrenmenin önemli anlam oluşturma süreçlerini içerdiği anlayışının, otizmlı çocuklar için de giderek daha önemli olduğu görülüyor. Otizm araştırmalarında yeni metodolojilerin uygulanması, genel anlamda yeni olmasa da, sosyal etkileşimlerdeki otizmlı insanlar aracılığı ile kullanımları oldukça yeni sayılmaktadır. Fakat bu genellikle etkileşime girdikleri kişiler tarafından gözden kaçıyor veya kaçırılıyor (Dickerson ve ark. 2007; Dindar ve diğerleri 2017). Sırayla sosyal etkileşimin incelenmesi kullanılarak yapılan sosyolojik araştırma, otizmlı çocukların sosyal durumları anlamlandırdığını ve bu yorumlara göre hareket ettiğini göstermektedir. Elinor Ochs'in (2015) oyun alanında iki çocuk arasındaki zor sosyal etkileşimleri araştırması, örneğin, nörotipik bir çocuğun ikinci bir otizmlı çocuğa vücudunu -onu küçümsemenin bir yolu olarak- 'sallaması' istediğinde, eylemi dikkatli ve daha fazla dönüşlü bir şekilde gerçekleştiren otizmlı çocuğun anlayışının inceliğini gösterir. Daha olumlu etkileşim deneyimleri içinde, Olga Solomon'un (2015) bir kızın bir köpekle etkileşimi üzerine yaptığı çalışma, otizme sahip olmanın etkileşim içinde karşılıklılık ve öznel arası deneyimlerini engellemediğini görmemizi sağlar. Bu tür araştırmaların gösterdiği şey, otizmlı kişilerin etkileşime katılmak için

“Otizm Spektrumu”ndaki çocuklarla iletişim kurmak ve onları kendilerini ifade etmeye yönlendirmek hiç bu kadar kolay olmamıştı!

Otizm Spektrumundaki Çocuklarla Drama Uygulamaları, çocukların öğrenim ve gelişimlerini desteklemek için onlara kim oldukları ve kendileri olarak daha etkili bir şekilde işlev görme özgürlüğü verilmesi konularına eğilmektedir. Odak noktası, otizmlili insanların, sosyal dünya hakkında daha iyi anlayış geliştirmesini sağlamak ve günlük yaşantılarını daha başarılı bir şekilde nasıl yönetebileceğinizi anlamak üzerinedir.

Bu pratik kaynak kitap, 5-11 yaş arası çocuklarda kullanılmak üzere 150’den fazla etkinlik içermektedir. Yaygın eğitim ve özel eğitim öğretmenleri, konuşma ve dil terapistleri, drama öğretmenleri, oyun çalışanları ve yaratıcı sanat terapistleri için yazılmıştır. Kitap, otizm yelpazesindeki çocuklarla drama kullanımıyla; başkalarıyla birlikte olmak, onlarla iyi hissetmek ve güvenin gelişimini desteklemek, keyifli bir şekilde iletişim kurmak gibi değerli deneyimler sunmaktadır. Ayrıca drama, günlük sosyal durumları yansıtmak ve çocukların çevrelerindeki dünya hakkındaki anlayışlarını geliştirmek için zengin bir içerikle ilerleme ortamı sağlıyor.

Kitap, tüm çocukların keyif alabileceği drama etkinliklerinin nasıl uygulanabileceğine ilişkin bir rehberdir.